Оценка на напредъка по изпълнение на Актуализирания документ за изпълнение на Областната стратегия за развитие на област Русе 2010-2013 година.

Напредъкът по изпълнение на Актуализирания документ за изпълнение на Областната стратегия за развитие на област Русе (АДИОСР) 2010-2013 година е функция от реализирането на политиките за развитие, както на ниво Европейски съюз, така и на национално, регионално и общинско ниво.

За оценката на постигнатия напредък при изпълнение на АДИОСР са изведени и одобрени от Областния съвет за развитие следните индикатори:

1. Тенденции в развитието на БВП и БДС в Област Русе.
2. Структура на БДС по икономически сектори в Област Русе.
3. Разходи за придобиване на ДМА и придобити ДМА по състав, икономически сектори и форми на собственост.
4. Инвестиционна активност в региона – динамика на ПЧИ.
5. Брой реализирани нощувки и размер на приходите от нощувки в Област Русе.
6. Наети лица по трудово и служебно правоотношение в Област Русе по икономически дейности.
7. Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение.
8. Динамика на равнището на безработица.
9. Инвестиции във В и К инфраструктурата на областта.
10. Качество на въздуха (базови показатели).
11. Отпадъци, депонирани на Регионално депо-Русе.
12. Разходи за опазване и възстановяване на околната среда.
13. Инвестиции в изграждане и основен ремонт на пътища.

При определяне на индикаторите за оценка на напредъка е съобразено спазването на следните принципи:

- възможност за отчетност и оценка изменението на параметрите;
- достоверност на данните;
- проследяване на времеви тенденции посредством динамичен ред.

Данните които са получени официално от Териториално статистическо бюро Русе, Областно пътно управление, Регионална инспекция за опазване на околната среда и водите, „В и К" ООД Русе и др. дават основание за представяне на тенденциите по наблюдаваните индикатори.

1. Тенденции в развитието на брутен вътрешен продукт (БВП), брутна добавена стойност (БДС) и БВП на човек от населението по статистически райони

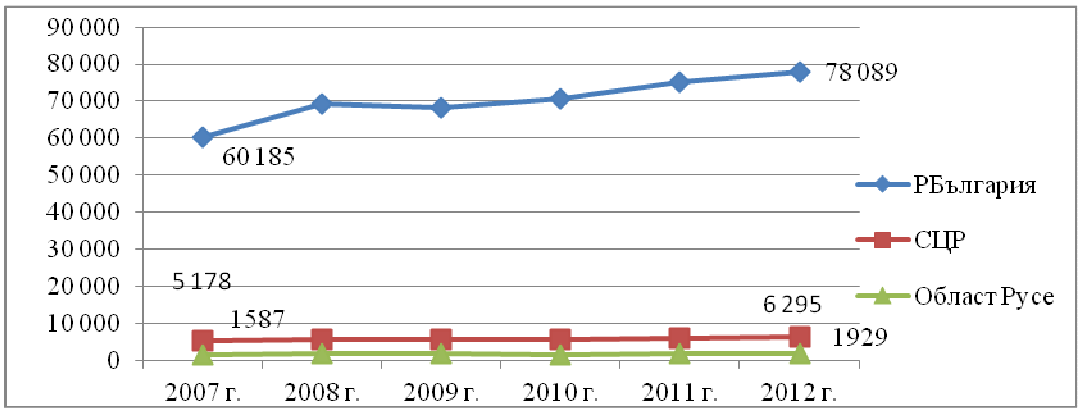
Табл. 1. БВП, БДС и БВП на човек

	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Брутен вътрешен продукт, млн. лв						
България	60 185	69 295	68 322	70 511	75 308	78 089
СЦР	5 178	5 799	5 528	5 577	5 865	6 295
Област Русе	1587	1862	1 748	1648	1784	1 929
Брутна добавена стойност, млн. лв.						
България	50575	57733	58695	60716	65174	67077
СЦР	4351	4832	4749	4802	5076	5407
Област Русе	1334	1551	1502	1419	1544	1657

БВП на човек от населението, лева						
България	7857	9090	9007	9459	10248	10689
СЦР	5528	6249	6011	6139	6838	7415
Област Русе	6245	7384	6987	6646	7602	8291

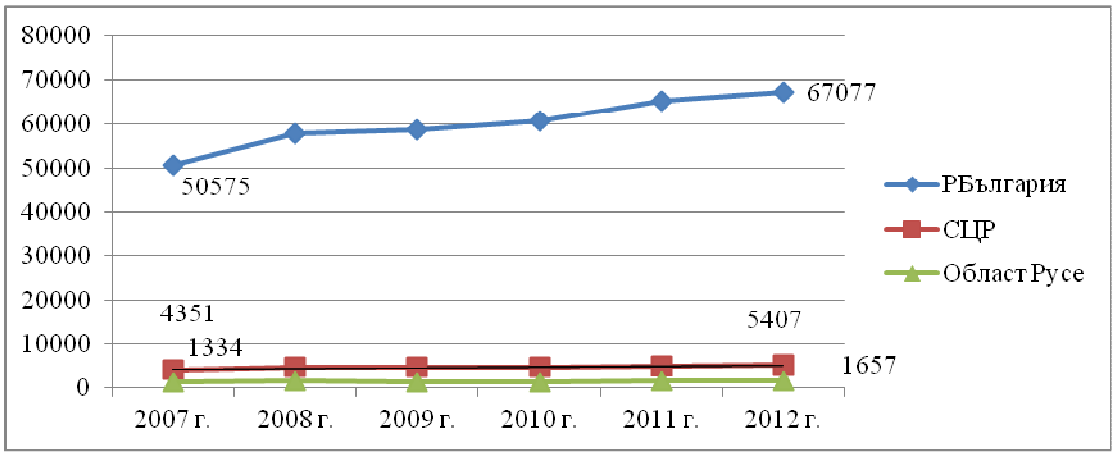
Източник: ТСБ Русе

Графика 1.1. Тенденции в развитието на БВП по, млн.лв

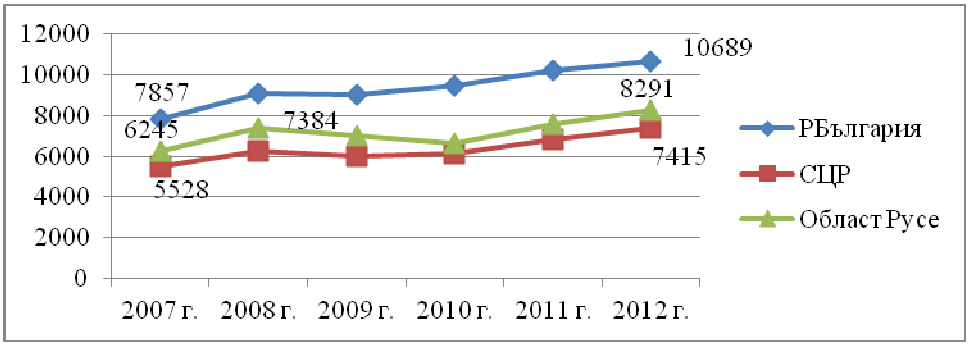
БВП, следва тенденциите на национално и регионално ниво, като макар и слабо, повишава текущия си обем и през 2012 г. достига 1,929 млрд.лв. при стойност през 2007 г. от 1,587 млрд.лв.

Графика 1.2. Тенденции в развитието на БДС по икономически показатели, млн.лв.

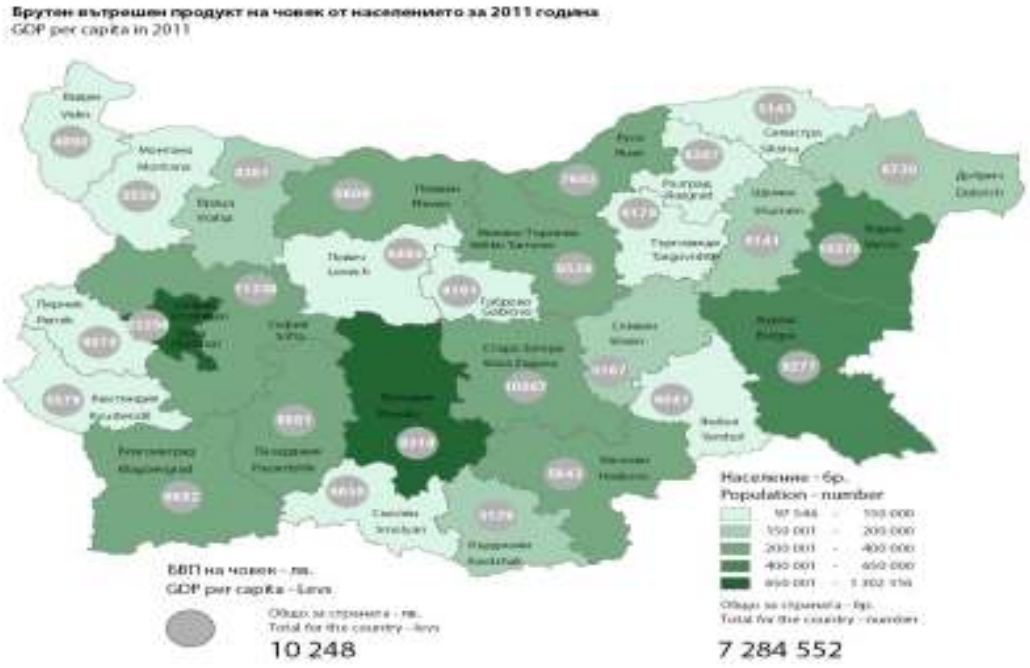
За периода 2007 – 2012 г. БДС в България се увеличава. Тенденцията е същата за СЦР и област Русе.

Графика 1.3. Тенденции в развитието на БДП на човек от населението, лв.

БВП на човек от населението в РБългария проявява трайна тенденция към увеличение. За Северен централен район показателят за периода 2008 - 2010 г. бележи намаление и едва през 2011г. е регистриран ръст. За област Русе са характерни колебания, но в интервала 2009 - 2012 г. равнището на показателя ежегодно расте, достигайки през 2012 г. 7415 лв.

Карта 1. БВП на човек от населението за 2011 г.

Източник: НСИ, „Районите, областите и общините в Република България 2012“

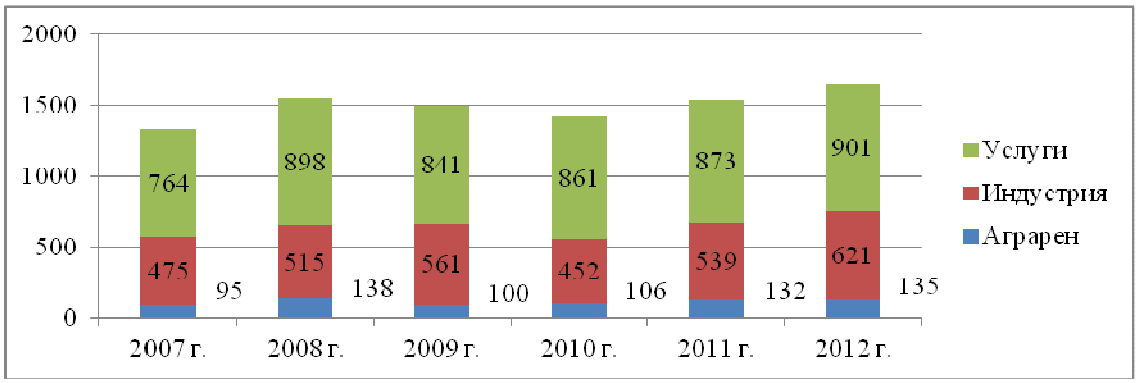
2. Структура на БДС по икономически сектори в Област Русе.

Таблица 2. БДС по икономически сектори, млн.лв.

	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
БДС, млн. лв.	1334	1 551	1 502	1419	1544	1 657
Аграрен	95	138	100	106	132	135
Индустрия	475	515	561	452	539	621
Услуги	764	898	841	861	873	901

Източник: ТСБ Русе

Графика 2.1. Структура на БДС по икономически сектори в Област Русе, млн.лв

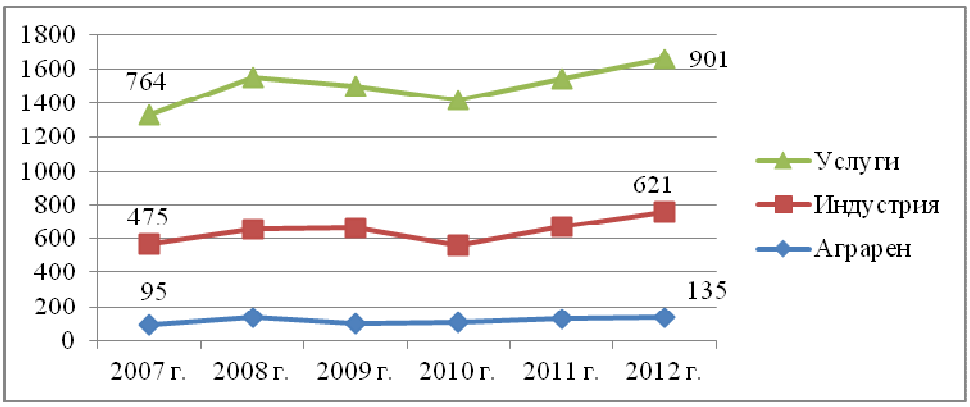

Източник: ТСБ Русе

От графиката могат да се направят следните изводи. През шестте години от анализа от 2007 до 2012 година БДС регистрира колебания. За отделните икономически сектори (аграрен, индустрия и услуги) важи същата тенденция, тъй като те са градивните елементи на БДС. Най-голям дял в структурата на БДС заема сектор „Услуги“.

На графика 2.2. е представена тенденцията за всеки от икономическите сектори.

Графика 2.2. Динамика на структурата на БДС по икономически сектори в Област Русе

Наблюдава се положителна тенденция, като услугите, индустрията и аграрния сектор през 2012 г. достигат стойности по-високи от 2007 г. Най-голям дял заемат услугите, които през 2012 г. достигат 901 млн. лв., следвани от индустрията със 621 млн. лева и аграрния сектор със 135 млн. лв.

3. Разходи за придобиване на ДМА (ДМА) и придобити ДМА (ПДМА) по състав, икономически сектори и форми на собственост, млн. лв[1]

Табл. 3.1. Разходи за придобиване на ДМА и придобити ДМА, млн. лв.

	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи - общо	739	452	348	386	422
По състав					
Земя	.	.	38	28	48
Сгради, строителни съоръжения и конструкции	236	185	12 8	143	126
Машини, производствено оборудване и апаратура, вкл. транспортни средства	319	207	149	194	225
Други разходи	56	37	33	22	22
По икономически сектори					
Аграрен	50	48	60	68	87
Индустрия	442	242	155	177	176
Услуги	246	162	132	141	159
Придобити дълготрайни материални активи	551	513	312	350	396
По състав					
Земя			38	28	48
Сгради, строителни съоръжения и конструкции	128	191	103	94	121
Машини, производствено оборудване и апаратура, вкл. транспортни средства	273	273	156	186	208
Други разходи	222	28	14	42	18
По икономически сектори					
Аграрен	42	41	50	90	81
Индустрия	302	333	120	153	145
Услуги	207	140	142	107	170

Източник: ТСБ Русе

От горната таблица се вижда, че между 2008 и 2010 година има спад на разходите за ДМА, но от 2011г. се наблюдава леко покачване. Този факт може да се приеме като позитивна тенденция, тъй като това означава, че се инвестира повече в оборудване, което би направило бизнес организациите по-конкурентно способни. В периода 2011г. – 2012г. са се увеличили ПДМА. Делът на частния сектор надвишава този на държавния, близо 10 пъти.

Табл. 3.2. Съотношение между разходите за придобиване на ДМА и придобитите ДМА (млн. лв.) по икономически сектори, %

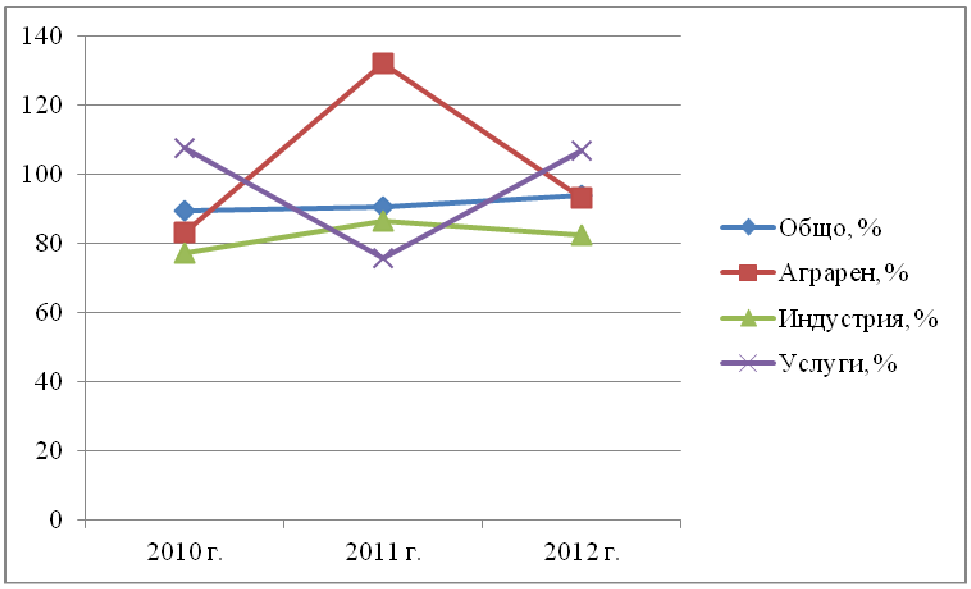
	2010 г.			2011 г.			2012 г.		
	Р-ди за ДМА	Придоби ти ДМА	Придоби ти/ Р-ди за ДМА	Р-ди за ДМА	Придоби ти ДМА	Придоби ти/ Р-ди за ДМА	Р-ди за ДМА	Придоби ти ДМА	Придоби ти/ Р-ди за ДМА
Общо	348	312	89,66	386	350	90,67	422	396	93,84

[1] Данните по икономически сектори са посочени съгласно Национална класификация на икономическите дейности КИД - 2008

Аграрен	60	50	83,33	68	90	132,35	87	81	93,10
Индустрия	155	120	77,42	177	153	86,44	176	145	82,39
Услуги	132	142	107,58	141	107	75,89	159	170	106,92

Източник: ТСБ Русе

Графика 3.1. Съотношение между ПДМА (млн.лв.) и разходите за ДМА (млн. лв.) по икономически сектори, %

Като цяло съотношение между придобитите ДМА и разходите за придобиването им бележи положителна тенденция и от 89,66% през 2010 г., през 90,67% през 2011 г. достига 93,84% през 2012 г. Спадът на съотношението при услугите през 2010 г. се компенсира от подема при аграрния сектор, а при индустрията съотношението е относително постоянно. При аграрния и индустриалния сектор се наблюдава спад в съотношението между придобити ДМА и разходи за тях през 2009 г. Сериозното покачване в сектора на услугите през 2010 г. може да се приеме като част от световната тенденция, според която делът на услугите в икономиката ще се увеличава непрекъснато.

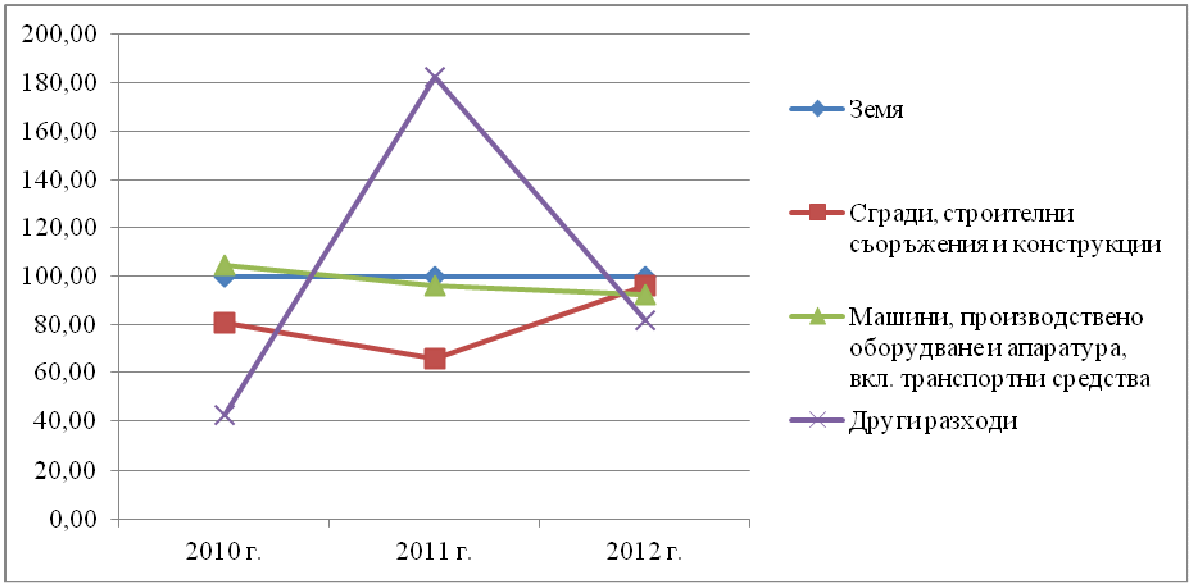
Табл. 3.3. Съотношение между ПДМА (млн.лв.) и разходите за ДМА (млн. лв.) по състав, %

	2010 г.			**2011 г.**			**2012 г.**		
	Р-ди за ДМА	**Придоби ти ДМА**	**Придоби ти/ Р-ди за ДМА**	**Р-ди за ДМА**	**Придоби ти ДМА**	**Придоби ти/ Р-ди за ДМА**	**Р-ди за ДМА**	**Придоби ти ДМА**	**Придоби ти/ Р-ди за ДМА**
Земя	38,00	38,00	100,00	28,00	28,00	100,00	48,00	48,00	100,00
Сгради, строителни съоръжения и	128,00	103,00	80,47	143,00	94,00	65,73	126,00	121,00	96,03

конструкции									
Машини, производствено оборудване и апаратура, вкл. транспортни средства	149,00	156,00	104,70	194,00	186,00	95,88	225,00	208,00	92,44
Други разходи	33,00	14,00	42,42	23,00	42,00	182,61	22,00	18,00	81,82

Източник: ТСБ Русе

Графика 3.2. Съотношение между разходите за ДМА и придобитите ДМА (млн. лв.) по състав, %

Съотношението се запазва постоянно по показател „земя" на стойност 100% и като цяло общото съотношение е постоянно като през 2012 г. регистрира стойност от 93,84%.

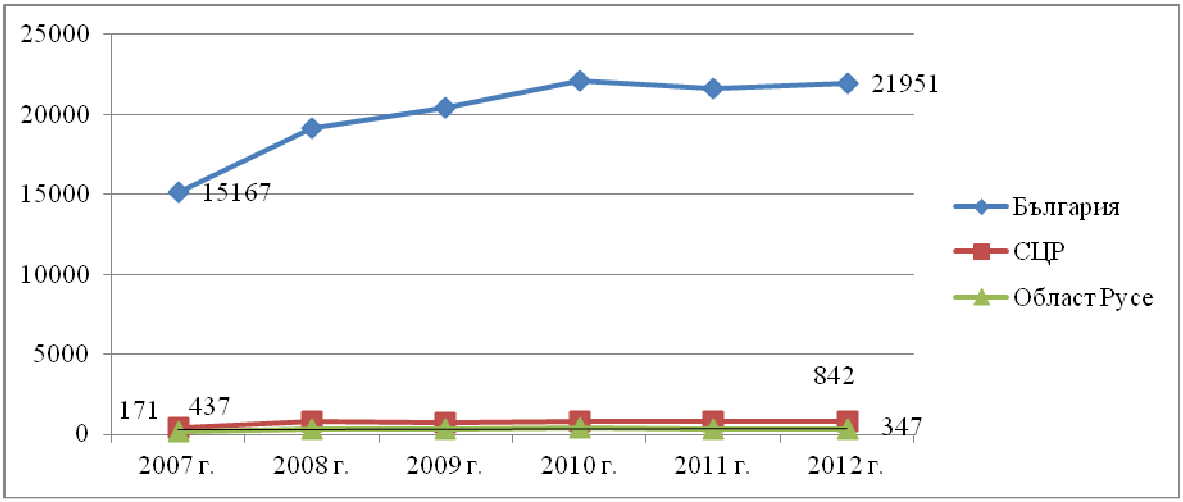
4. Инвестиционна активност в региона – динамика на ПЧИ.

Табл. 4.1. Чуждестранни преки инвестиции, млн. евро

	2007 г.	**2008 г.**	**2009 г.**	**2010 г.**	**2011 г.**	**2012 г.**
България	15167	19185	20441	22114	21645	21951
СЦР	437	797	759	816	807	842
Област Русе	171	336	344	363	335	347

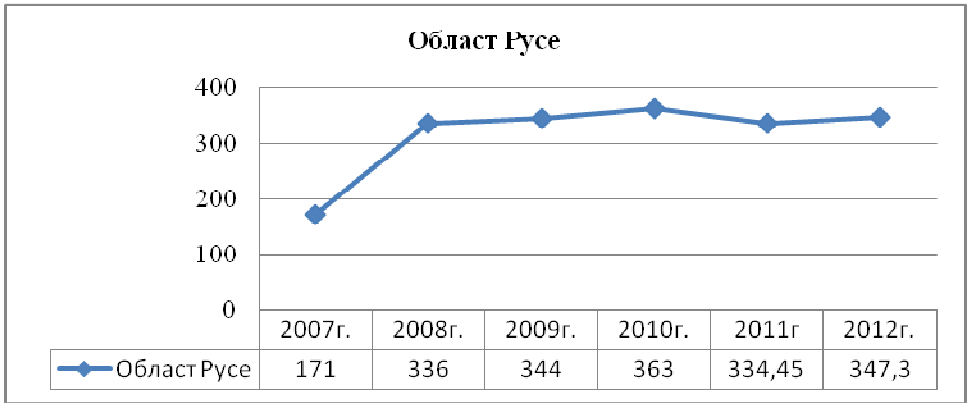
Източник: ТСБ Русе

Графика 4.1. Чуждестранни преки инвестиции, млн. евро

През наблюдавания период тенденцията е към ръст на чуждестранните преки инвестиции. По този показател област Русе е първенец сред останалите области в СЦР. До някъде това е резултат на работата по проект „Модернизиране и дооборудване на производствените мощности на MONTUPET" за периода 2007 – 2010 г., в който френската фирма е инвестирала над 50 млн. евро.

Графика 4.2. Чуждестранни преки инвестиции в област Русе, млн. евро

	2007г.	2008г.	2009г.	2010г.	2011г	2012г.
Област Русе	171	336	344	363	334,45	347,3

Източник ТСБ Русе

От графиката се вижда съвсем ясно, че увеличение с най-голяма стъпка се наблюдава през 2008 г. от 171 на 336 млн. евро. Това е съвсем логично, тъй като към този период е изминала една година от присъединяването на България към ЕС. Тенденцията се запазва до 2010 г., но през 2011 г. се наблюдава спад. През 2012г. отново имаме покачване, което по темп е близко до това от 2009 г.

5. Брой реализирани нощувки и размер на приходите от нощувки в област Русе.

Област Русе е привлекателно място за туризъм. Освен свързаността по суша с други населени места, имаме и р. Дунав. Град Русе е атрактивен град с невероятна архитектура включително и от XIX в. Градът е известен още като „малката Виена".

Област Русе разполага с 46 средства за подслон през 2012 г. Изключително важен икономически показател е приходите от нощувки, които са с трайна тенденция към повишение от 5196 хил.лв за 2010 г. до 6602 хил.лв през 2012 г. От 2008 г. до 2010 г. се наблюдава отрицателна тенденция, която е преодоляна през 2011 г.

Въпреки кризата в област Русе туризмът има високи показатели, макар да има лек спад в сравнение с предходните години 2005 – 2007 г., когато наблюдаваме достигането на връхната точка по този показател. Тенденцията за 2008 – 2010 г. е на спад в реализираните нощувки в областта, но през 2011 г. има повишаване, която продължава и през 2012 г. и достига до 6602 хил.лв.

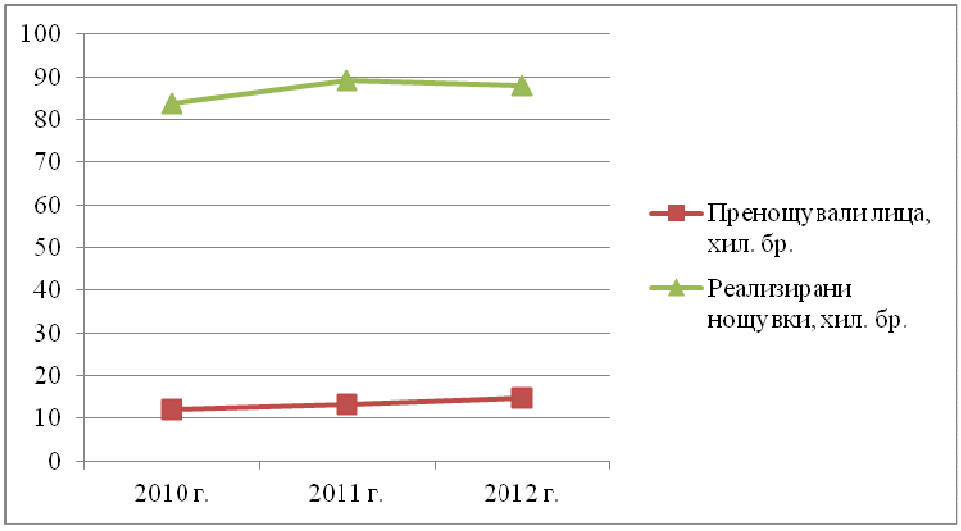
Обект на проучаване са всички категоризирани средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година – хотели, хижи, къмпинги, други места за краткосрочно настаняване (туристически селища, вили, апартаменти, частни квартири, почивни станции, ваканционни бунгала и други места за краткосрочно настаняване).

Табл. 5.1. Основни характеристики на средствата за подслон и местата за настаняване в област Русе

		2010 г.	2011 г.	2012 г.
Средства за подслон и места за настаняване[2]	брой	116	123	46
Реализирани нощувки	брой	119780	134214	148091
Пренощували лица	брой	83642	89156	88004
Легла	брой	1917	1812	1778
Приходи от нощувки	лева	4705347	3748077	4263671

Източник НСИ

Графика 5.1. Реализирани нощувки и пренощували лица в средстствата за подслон и местата за настаняване в област Русе, хил. бр

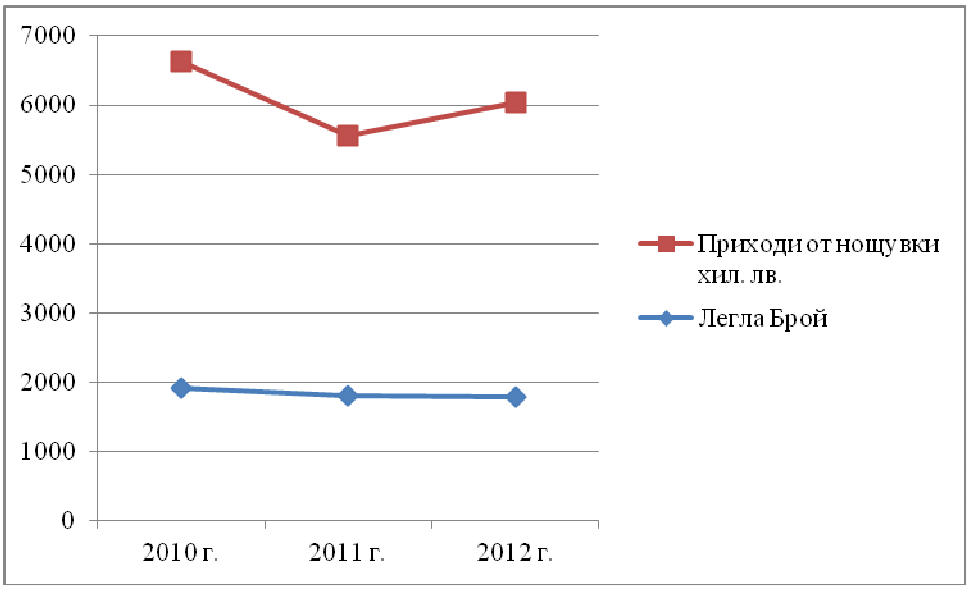

Въпреки отчетеният спад през 2010 г., броят на реализираните нощувки през 2012 г. бележи ръст спрямо 2008 г. и достига стойностите от 148 хил. бр. Същата е тенденцията

[2] Включват се категоризирани средства за подслон и места за настаняване с над 10 легла, функционирали през съответната година.

на нощувките от чужденци, като през 2012 г. те са вече 43 хиляди броя, спрямо 32 през 2008 г. Преодоляна е негативната тенденция в общата заетост на леглата и през 2012 г. вече са постигнати стойностите от 2008 г., а именно 24%.

Графика 5.2. Леглови капацитет и приходи от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване в област Русе, хил. лв.

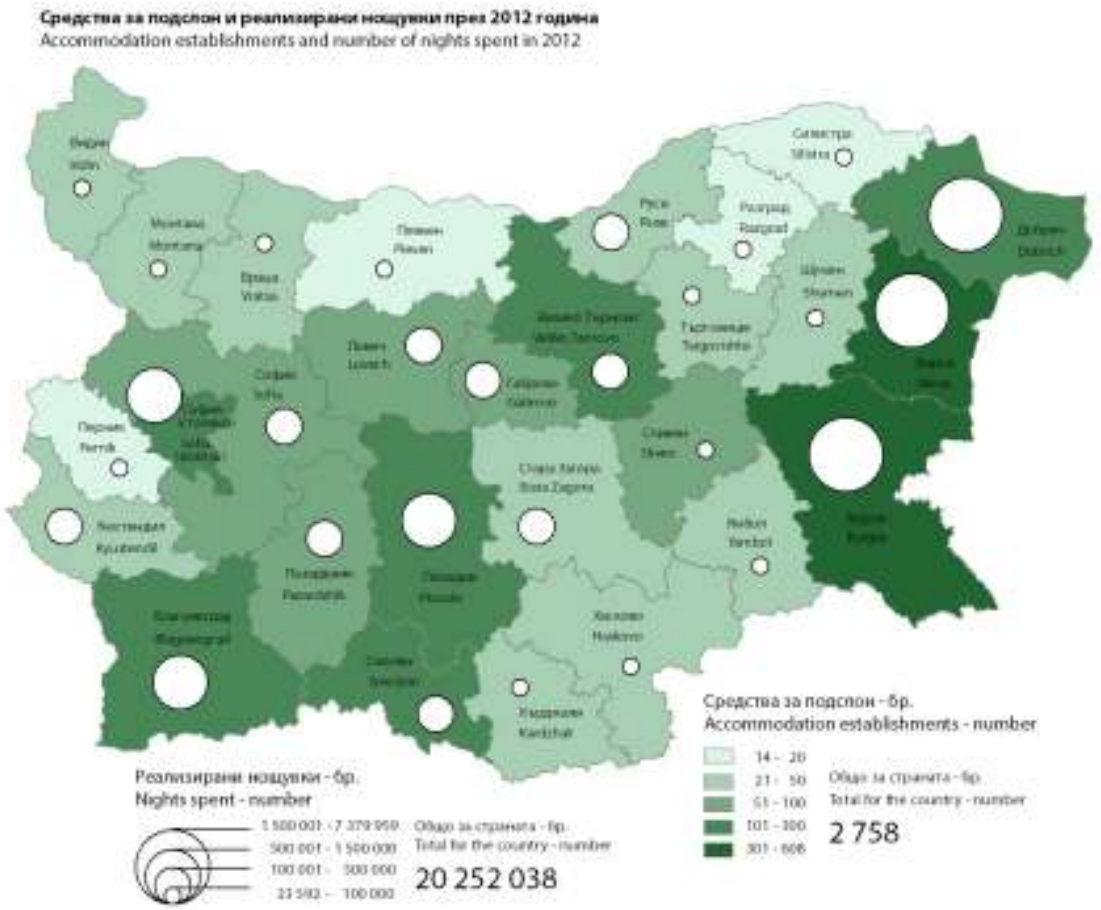

Ръст бележи и броят на леглата, като през 2012 г. те са повече от 20108 г., а приходите от нощувки достигат 1778 хил. лв. при реализирани през 2010 г. 1663 хил. лв., или с115 хиляди лева повече.

Област, Община	**Средства за подслон, бр.**	**Легла, бр.**	**Стаи, бр.**	**Реализирани нощувки, бр.**	**Пренощували лица, бр.**	**Приходи от нощ.,лв.**
Русе	46	1778	959	148091	88004	6602041
Борово	-	-	-	-	-	-
Бяла	5	89	39	2953	1593	116725
Ветово	-	-	-	-	-	-
Две могили	-	-	-	-	-	-
Иваново	3	57	24	..	..	..
Русе	37	1622	886	143272	85409	6424495
Сливо поле	..	..	..	.. ..	.. ..	.. ..
Ценово	-	-	-	-	-	-

Източник: НСИ , За община Сливо поле – данните са конфиденциални

Карта 2. Средства за подслон и реализирани нощувки през 2012 г.

Източник: НСИ, „Районите, областите и общините в Република България 2012“

6. Наети лица в Област Русе по икономически дейности.

Табл. 6.1. Наети лица в област Русе по трудово и служебно правоотношение, по икономически сектори и по икономически дейности, среден годишен брой

Област Русе	**2008 г.**	**2009 г.**	**2010 г.**	**2011 г.**	**2012 г.**	**2012/ 2008,%**
Общо	82 730	77 174	70 957	70693	70007	84,62
По икономически сектори						
Аграрен	3 688	3 471	3 363	3609	3598	97,56
Индустрия	37 407	33 751	29 415	29491	28886	77,22
Услуги	41 635	39 952	38 179	37593	37523	90,12
По икономически сектори						
Аграрен	3 284	3 066	3 008	3250	3242	98,72
Индустрия	36 361	32 770	28 486	28603	28037	77,11
Услуги	25 489	24 124	23 748	23252	23337	91,56
По икономически дейности						
Селско, горско и рибно стопанство	3 688	3 471	3 363	3609	3598	97,56
Добивна и преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и						83,01

топлоенергия и газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	31 480	28 216	25 078	26045	26132	
Строителство	5 927	5 533	4 337	3446	2754	46,47
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	12 691	11 006	11 148	10327	10079	79,42
Транспорт, складиране и пощи; създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	7 908	7 132	6 648	6437	6347	80,26
Хотелиерство и ресторантьорство	2 453	2 823	2 649	2699	2560	104,36
Финансови и застрахователни дейности	1 041	778	8 46	762	1041	100,00
Операции с недвижими имоти; професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	3 385	3 638	3 211	3558	4280	126,44
Държавно управление, държавно обществено осигуряване	3 437	3 604	3 143	2981	2459	71,54
Образование	5 104	5 061	4 875	4772	4779	93,63
Хуманно здравеопазване и социална работа	3 817	3 901	3 778	4031	4134	108,30
Култура, спорт, развлечения; други дейности	1 799	2 009	1 881	2026	1844	102,50

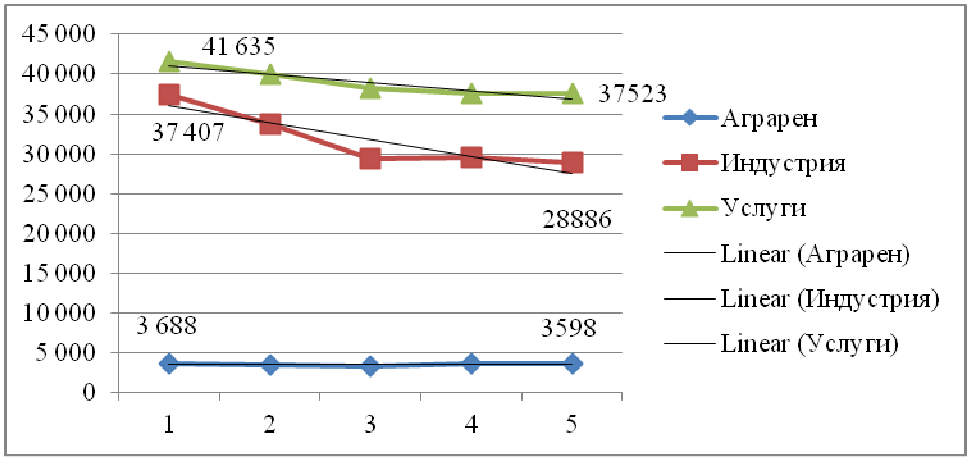
Източник ТСБ Русе

Графика 6.1.1. Динамика на наетите лица в област Русе по трудово и служебно правоотношение, среден годишен брой

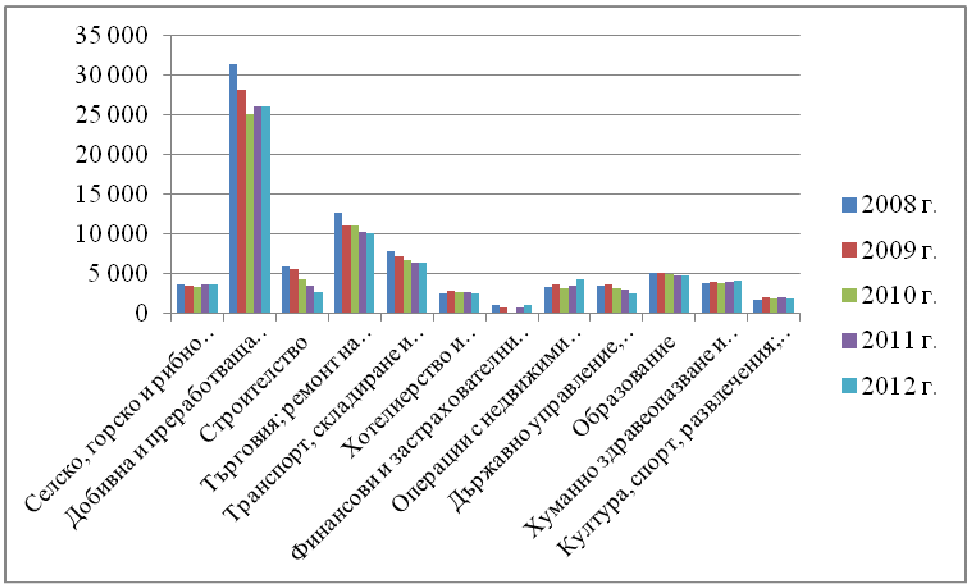
Средногодишният брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение спада рязко от 2008 до 2010 г., но след това кривата се поизправя, изменението, макар и в отрицателна посока, е чувствително по-слабо. През 2012 г. броят на наетите лица е 70007 при 82730 през 2008г.

Графика 6.1.2. Разпределение на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в област Русе по икономически сектори, бр.

На горната графика, отразяваща структурата на наетите лица е показан с по-тъмна права линия тренда на развитие. Вижда се, че за аграрния сектор нещата не се променят особено драстично, но все пак има движение по съответната крива. За секторите услуги и индустрия се наблюдава спад спрямо 2008 г., като за индустрията има съвсем леко покачване през 2011 г. Във всички сектори броят на наетите лица през 2012 г. е по-нисък от 2008 г.

Графика 6.1.3. Структура на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в област Русе по икономически дейности, бр.

Съотношението на наетите лица през 2012 г. спрямо тези, наети през 2008 г. е най-добро в икономическите дейности „Операции с недвижими имоти; професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности“ (126,44%), следвано от „Хуманно здравеопазване и социална работа“ (108,30%), „Хотелиерство и ресторантьорство“ (104,36%), „Култура, спорт, развлечения; други дейности“ (102,50%). Най-голям спад в броя на наетите лица се отчита в икономически сектор „Строителство“ (46,47%), следван от „Държавно управление, държавно обществено осигуряване“ (71,54%) и „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ (79,42%).

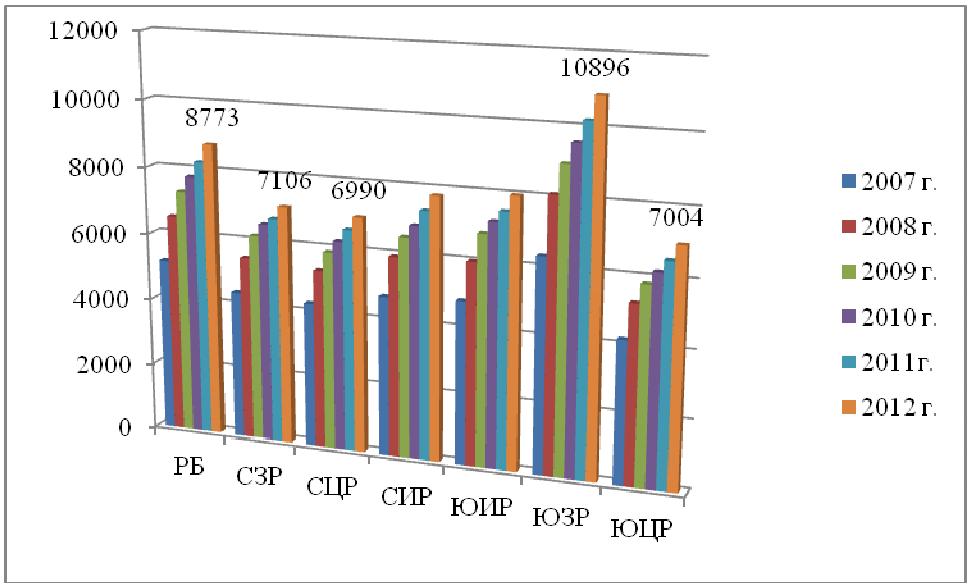
7. Средна годишна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение.

Табл.7.1. Средна годишна работна заплата (СГРЗ) на наетите по трудово и служебно правоотношение по статистически райони, лв

Статист. райони	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011г.	2012 г.
РБ	5167	6538	7309	7777	8230	8773
СЗР	4402	5479	6172	6540	6727	7106
СЦР	4299	5312	5888	6236	6598	6990
СИР	4739	5937	6534	6890	7350	7806
ЮИР	4841	6012	6837	7205	7518	7990
ЮЗР	6350	8108	8977	9572	10192	10896
ЮЦР	4203	5268	5835	6197	6541	7004

Източник ТСБ Русе

Граф.7.1. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение на национално и регионално ниво, лв

Видно е, че СГРЗ нараства, както на национално ниво така и по райони. По този показател СЦР е на последно място със СГРЗ – 6990 лв, като преди нас е СЗР със СГРЗ от 7106 лв. На първо място в страната със СГРЗ от 10896 лв. е ЮЗР.

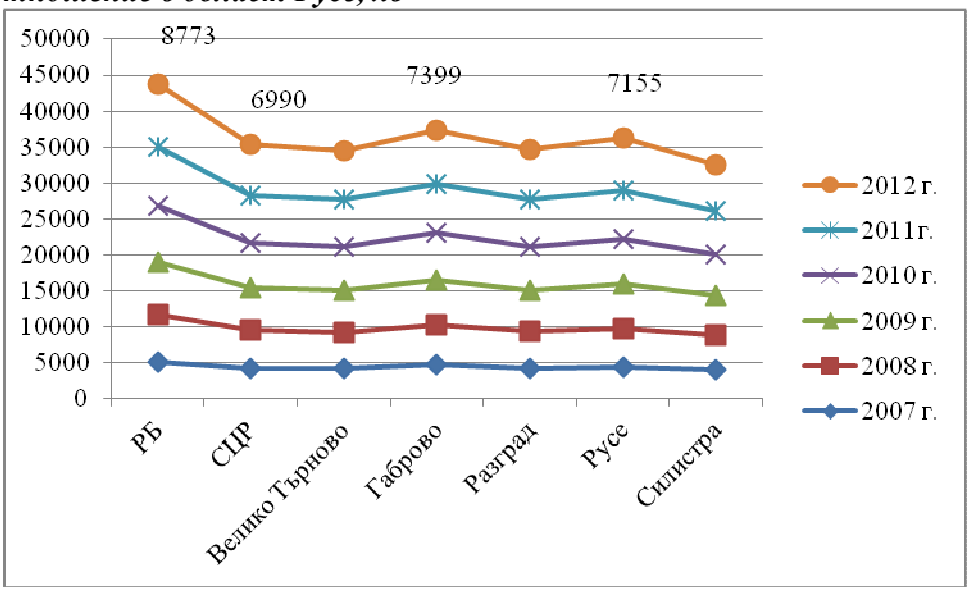
Табл. 7.2. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в област Русе, лв.

Статист. райони	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011г.	2012 г.
РБ	5167	6538	7309	7777	8230	8773
СЦР	4299	5312	5888	6236	6598	6990
Велико Търново	4157	5144	5765	6119	6488	6742
Габрово	4701	5641	6112	6591	6827	7399

Разград	4202	5172	5721	6071	6488	7065
Русе	4326	5465	6112	6354	6783	7155
Силистра	4033	4915	5349	5771	6059	6390

Източник ТСБ Русе

Графика 7.2. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение в област Русе, лв

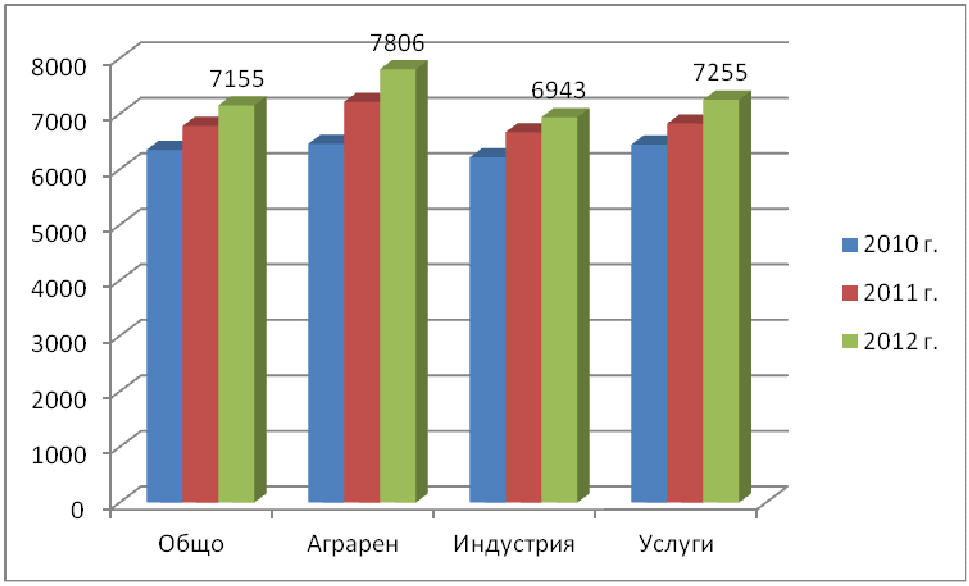
В СЦР област Русе по СГРЗ е на второ място със 7155 лв., като през нас са само област Габрово със 7399 лв.

Табл.7.3. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение по форма на собственост и ~~по~~ икономически сектори, лв

	2010 г.			**2011 г.**			**2012 г.**		
Област Русе	Общо	Обществен сектор	Частен сектор	Общо	Обществен сектор	Частен сектор	Общо	Обществен сектор	Частен сектор
Общо	6354	8246	5809	6783	8256	6362	7155	8344	6817
Аграрен	6460	5706	6550	7216	6842	7258	7806	9476	7622
Индустрия	6218	10359	6080	6672	10095	6564	6943	10481	6835
Услуги	6449	8172	5385	6828	8178	5986	7255	8186	6683

Източник ТСБ Русе

Графика 7.3. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение по форма на собственост и по икономически сектори, лв.

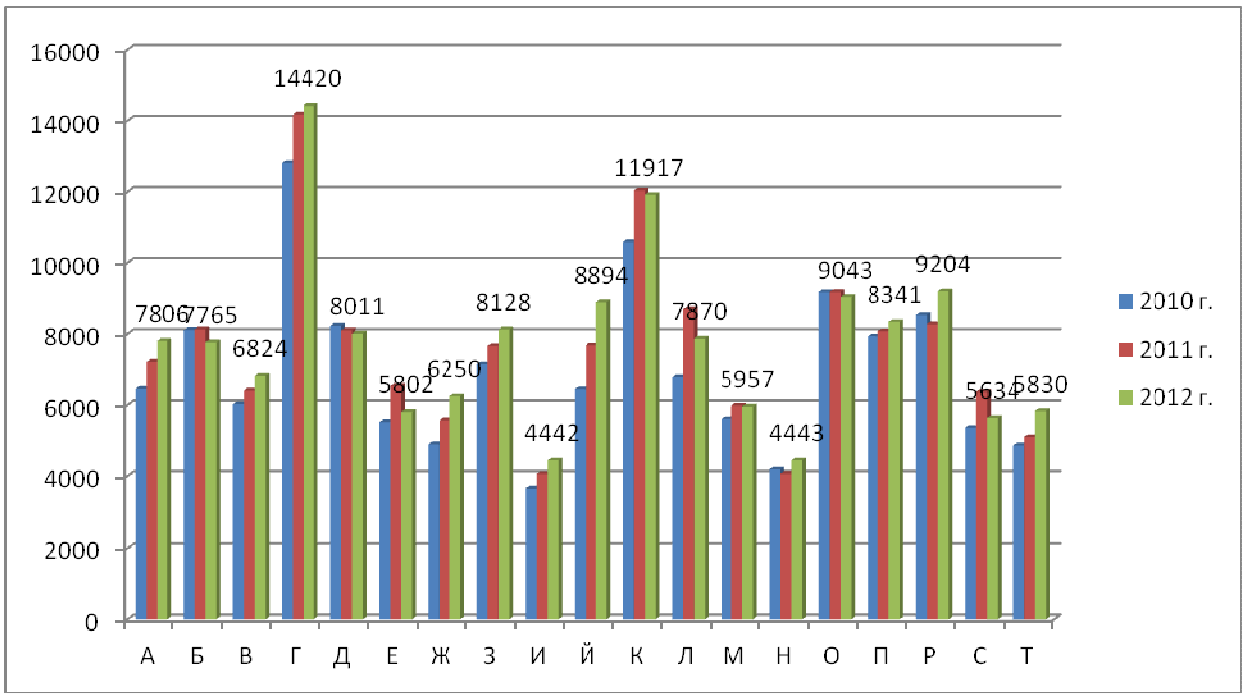
По икономически сектори най-висока заплата в област Русе е регистрирана в аграрния сектор – 7806 лв, следвана от услугите със 7255 лв. и на последно място е сектор индустрия – 6943 лв.

Табл.7.4. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение по форма на собственост и по икономически дейности, лв.

Икономически дейности	Средна брутна годишна заплата		
	2010 г.	**2011г.**	**2012 г.**
Общо за областта	6354	6783	7155
По икономически дейности			
Селско, горско и рибно стопанство	6460	7216	7806
Добивна промишленост	8107	8129	7765
Преработваща промишленост	6025	6406	6824
Производство и разпр. на електрическа и топлоенергия и газ	12810	14180	14420
Дейности, св. с води; управление на отпадъци и възстановяване	8227	8100	8011
Строителство	5513	6540	5802
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	4892	5567	6250
Транспорт, складиране и пощи	7143	7659	8128
Хотелиерство и ресторантьорство	3649	4059	4442
Информационни и далекосъобщителни услуги	6447	7675	8894
Финансови и застрахователни дейности	10587	12038	11917
Операции с недвижими имоти	6784	8694	7870
Професионални дейности и научни изследвания	5600	5981	5957
Административни и спомагателни дейности	4192	4064	4443
Държавно управление	9179	9183	9043
Образование	7934	8074	8341
Хуманно здравеопазване и социална работа	8532	8273	9204
Култура, спорт и развлечения	5355	6373	5634
Други дейности	4857	5093	5830

Източник ТСБ Русе

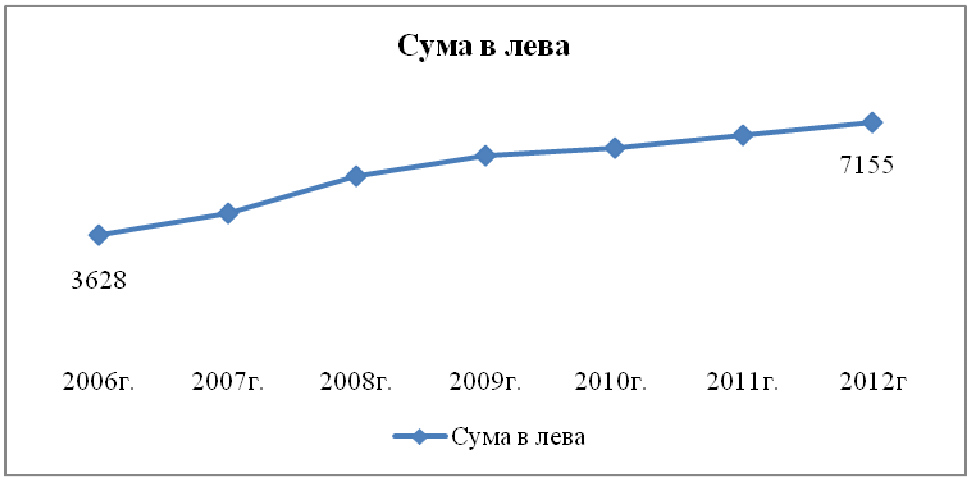
Графика 7.4. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение по форма на собственост и по икономически дейности, лв

Най-висока СГРЗ получават работещите в икономическа дейност „Производство и разпределение на електрическа и топлоенергия и газ“ - 14420 лв, следвани от ик. дейност „Финансови и застрахователни дейности“ – 11917лв., а най-ниски, съответно в „Хотелиерство и ресторантьорство“ – 4442 лв. и „Административни и спомагателни дейности“ – 4443лв.

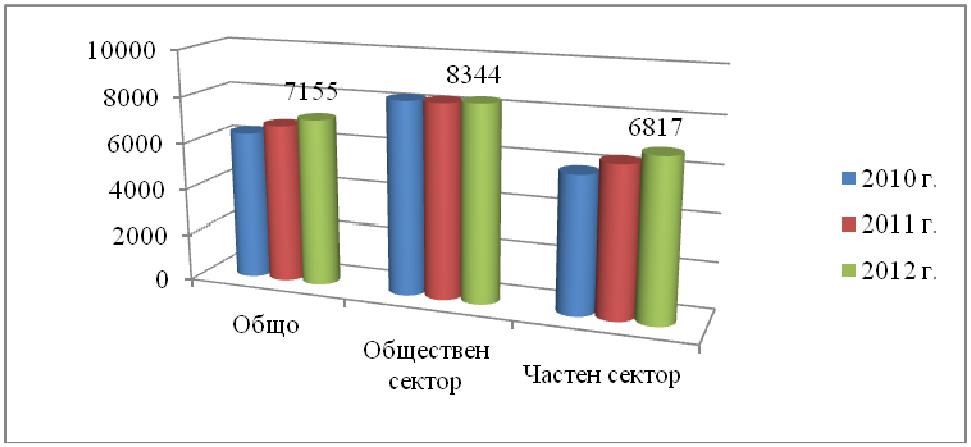
СГРЗ за дейности „Строителство“ и „Култура, спорт и развлечения“ е значително по-ниска през 2012 г. спрямо 2011 г.

Графика 7.5. Динамика на средна годишна работна заплата в област Русе, лв.

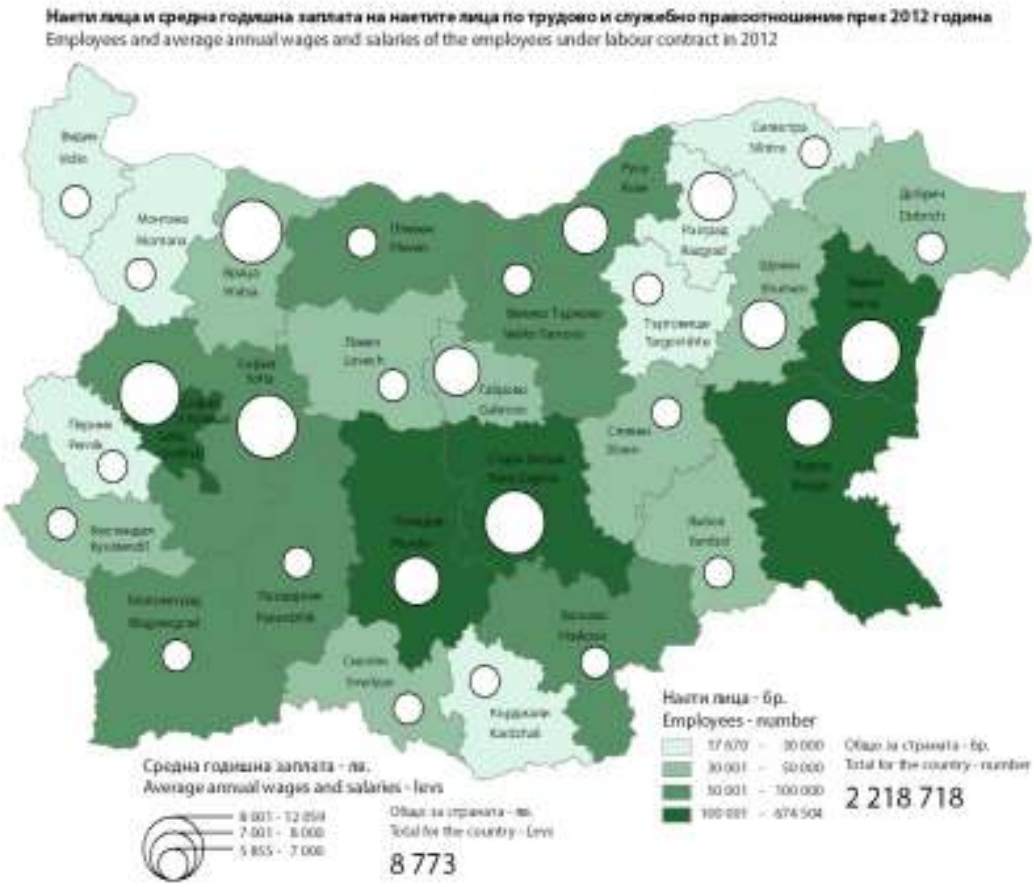
Посочена е динамиката на СГРЗ в област Русе и е видно, че от 2006 г. насам тя бележи положителна тенденция.

Графика 7.6. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение по форма на собственост, левове

По форма на собственост СГРЗ е по-висока в обществения сектор.

Карта 3. Наети лица и Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2012 г.

Източник: НСИ, „Районите, областите и общините в Република България 2012“

Област Русе със 70 007 наети лица попада във втората група области – след София, Стара Загора, Бургас и Варна. По средна годишна работна заплата отново Област Русе е на второ място след София, Стара Загора, Варна и Враца.

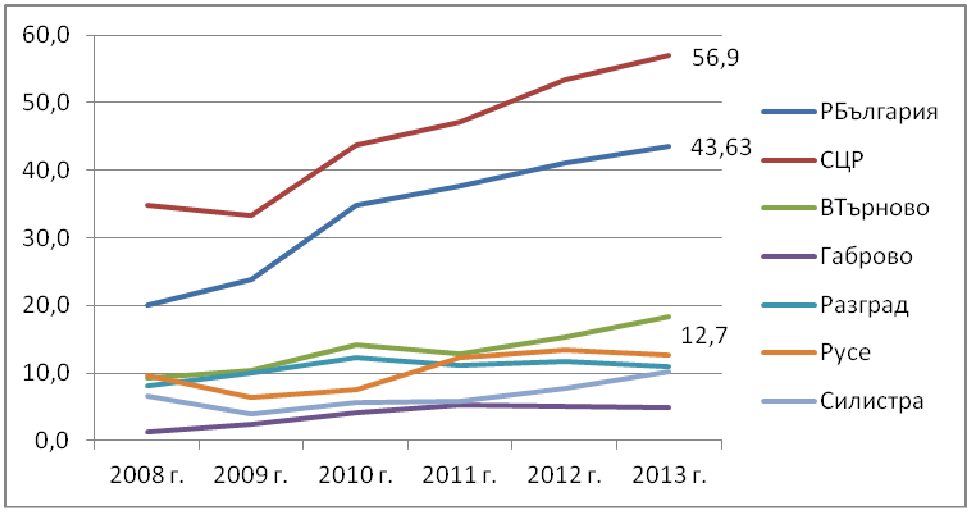
8. Динамика на равнището на безработица (%) в област Русе

Табл.8.1. Динамика на броя на безработните лица, хил.

	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
РБългария	20,0	23,8	34,8	37,62	41,03	43,63
СЦР	34,9	**33,3**	43,8	47,1	53,3	56,9
ВТърново	9,2	10,3	14,2	12,8	15,3	18,3
Габрово	1,2	2,5	4,2	5,2	5,1	4,9
Разград	8,2	10	12,2	11,1	11,7	10,9
Русе	9,6	6,4	7,6	12,2	13,5	12,7
Силистра	6,6	4	5,6	5,8	7,7	10,1

Източник: НСИ –рубрика „Пазар на труда”

Графика 8.1. Динамика на броя на безработните лица, хил.

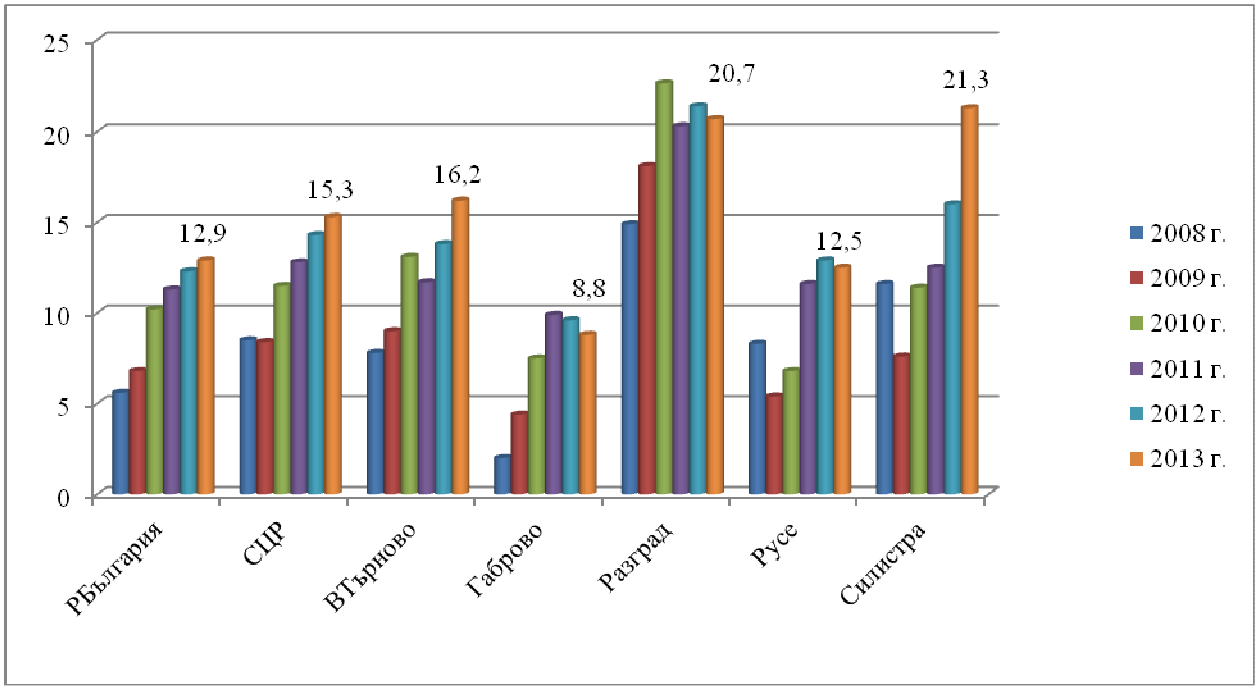
За прегледност броят на безработните лица в страната е разделен на 10. Видно е, че в област Русе броят на безработните лица е относително постоянна величина, като през 2013 се наблюдава спад и достига 12 700 лица.

Табл.8.2. Динамика на равнището на безработицата, %

	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
РБългария	5,6	6,8	10,2	11,3	12,3	12,9
СЦР	8,5	8,4	11,5	12,8	14,3	15,3
ВТърново	7,8	9	13,1	11,7	13,8	16,2
Габрово	2	4,4	7,5	9,9	9,6	8,8
Разград	14,9	18,1	22,6	20,3	21,4	20,7
Русе	8,3	5,4	6,8	11,6	12,9	12,5
Силистра	11,6	7,6	11,4	12,5	16	21,3

Източник: НСИ – рубрика „Пазар на труда”

Графика 8.2. Динамика на равнището на безработицата, %

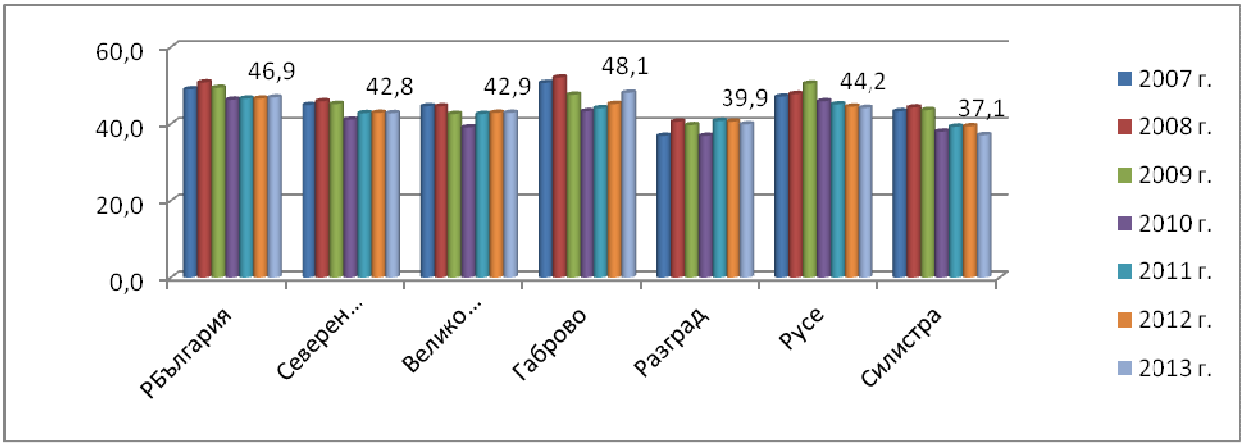
След 2010 г. равнището на безработицата започва да нараства спрямо предходните години. През 2013 негативната тенденция за област Русе е преодоляна и равнището на безработица е 12,5%.

Табл. 8.3. Коефициент на заетост на населението на 15 и повече навършени години по райони и области през 2007 – 2013г.

Райони и области	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.
РБългария	49,0	50,8	49,4	46,3	46.6	45.6	46,9
СЦР	44,9	45,9	45,2	41,1	42,8	42,9	42,8
В. Търново	44,6	44,6	42,6	39,1	42,6	42,9	42,9
Габрово	50,7	52,1	47,6	43,3	44,1	45,2	48,1
Разград	36,9	40,6	39,7	36,9	40,8	40,6	39,9
Русе	47,1	47,8	50,5	45,9	45,1	44,5	44,2
Силистра	43,3	44,3	43,6	38,0	39,3	39,4	37,1

Източник: НСИ – рубрика „Пазар на труда”

Графика 8.3. Коефициент на заетост на населението на 15 и повече навършени години по райони и области, %

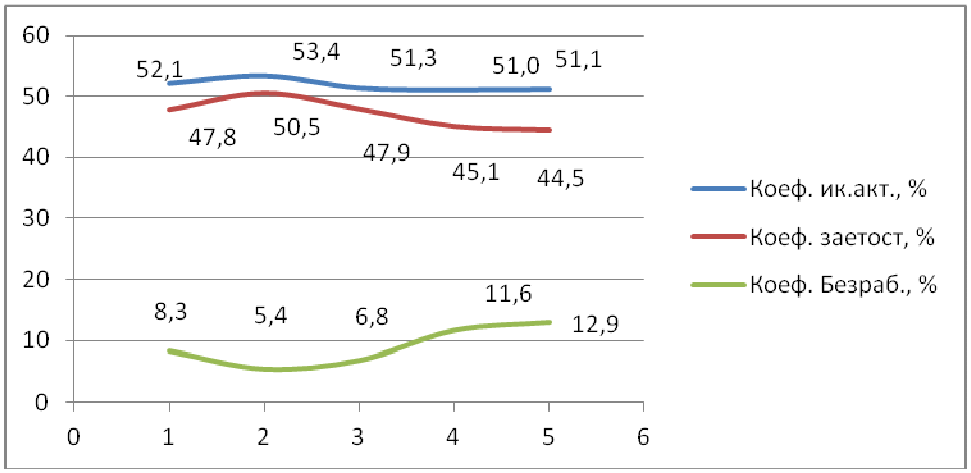
Световната финансова криза има негативно отражение на пазара на труда. Тенденцията се вижда не само в СЦР, не само в България, но и в ЕС. През 2011 коеф. на заетост на Република България е намалял от 46.3 през 2010 г. на 45.6 през 2011 г. Във вътрешнорегионален план, област Русе е с най-висок коеф. на заетост – 44.2%, а с най-нисък е област Разград с 38.9%.

Табл. 8.4. Население на 15 и повече навършени години по икономическа активност в област Русе - средногодишни данни

Година	Общо, хил.	Работна сила, хиляди			Лица извън раб. сила, хил.	Коеф. икон. акт., %	Коеф. заетост, %	Коеф. безработица, %
		Всичко	Заети	Безработни				
2008	222.3	115.8	106.2	9.6	106.5	52.1	47.8	8.3
2009	220.8	117.9	111.5	6.4	102.9	53.4	50.5	5.4
2010	218.9	112.4	104.8	7.6	106.5	51.3	47.9	6.8
2011	206.4	105.3	93.1	12.2	101.1	51.0	45.1	11.6
2012	204.3	104.4	90.9	13.5	99.9	51.1	44.5	12.9

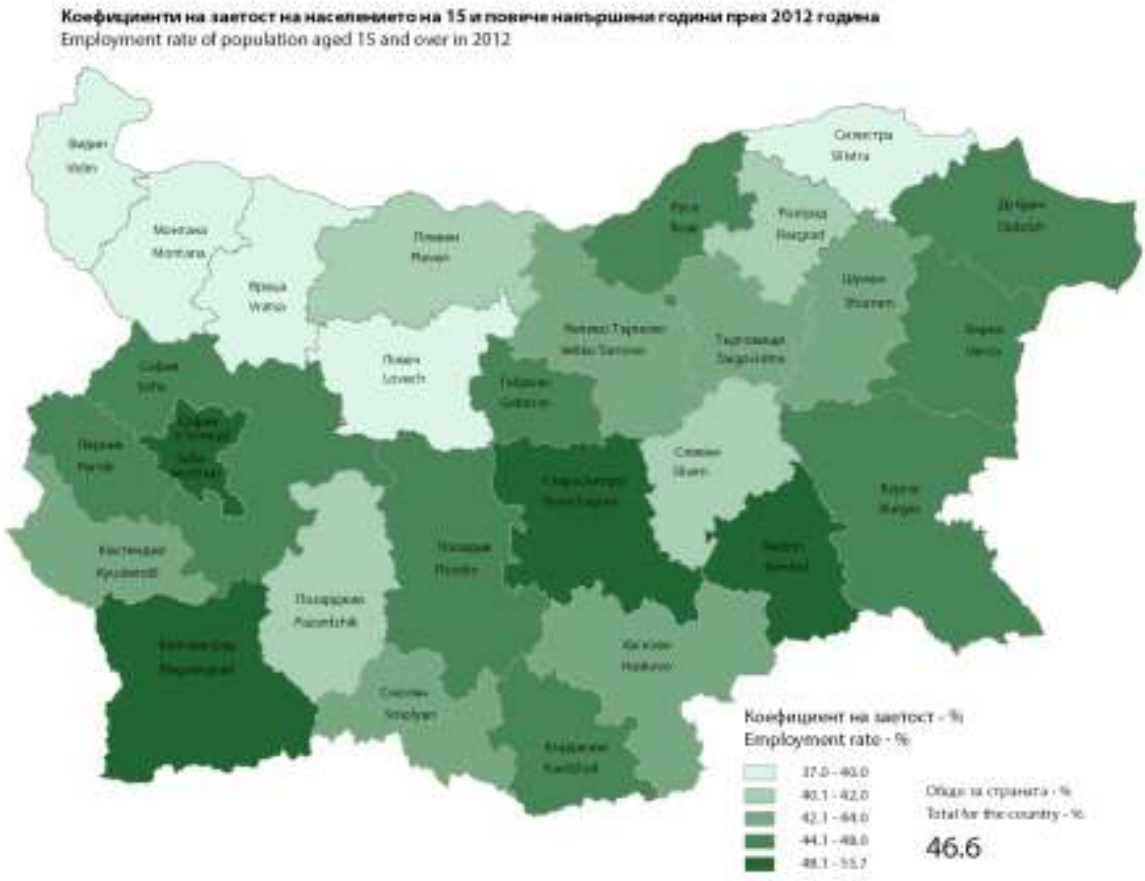
Източник ТСБ Русе

Графика 8.4. Коефициенти на икономическа активност, заетост и безработица за област Русе, %

Анализът на данните показва, че има успокояване на пазара на труда и негативните тенденции започват да се преодоляват.

Карта 4. Коефициент на заетост на населението на 15 и повече години през 2012 г.

Източник: НСИ, „Районите, областите и общините в Република България 2012“

По показателя Коефициента на заетите лица на 15 и повече години (44,5%) сме във втора група, от възможни 5.

9. Инвестиции във ВиК инфраструктурата на областта

Преди да започнем с анализите на данните от таблицата, изведени в графики, трябва да отбележим, че на територията на област Русе пречиствателните станции са в процес на изграждане, канализационната мрежа е изградена само на територията на град Русе и град Бяла.

Табл. 9.1. Доставена вода, х.куб.м.

	2007г.	**2008г.**	**2009г.**	**2010г.**	**2011г.**	**2012г.**	**2013г.**
Получена вода в дружеството	25008	23924	22863	21470	20356	21174	19133
Дост. вода до краен потребител	13797	13534	13199	12260	11769	12600	11327
в т.ч.							
Домакинства	9953	9650	9780	9030	8742	9536	8634
Индустрия	2854	2861	2618	2271	1224	1222	1984

Селско стопанство	81	88	83	79	60	58	54
Туризъм	60	49					
Други дейности	849	886	717	880	1741	1783	655

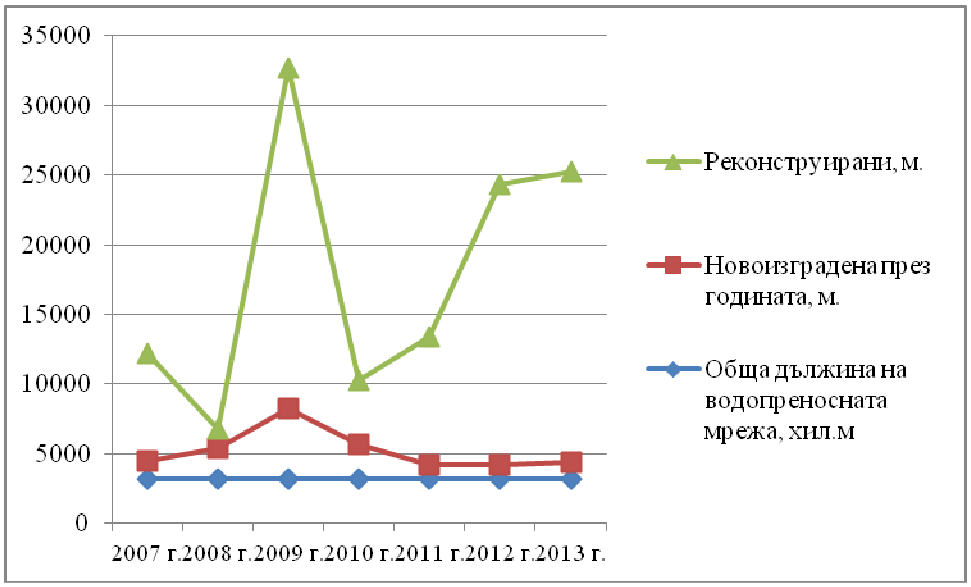
Източник: ВиК ООД

Табл. 9.2.Водопроводна мрежа

	2007г.	**2008г.**	**2009г.**	**2010г.**	**2011г.**	**2012г.**	**2013г.**
Обща дължина хил. м	3184	3186	3191	3194	3195	3196	3197
Новоизградена през годината, м.	1334	2204	5043	2437	978	1027	1169
Реконструирана, м.	7727	1389	24418	4616	9181	20119	20894

Източник:ВиК ООД

Графика 9.1. Водопроводна мрежа

През 2005г. общата дължина на водопроводната мрежа е 3 182 км, а през 2013г. вече е достигнала 3 197 км. За 8 години разликата е 15 км. Дължината на реконструираните и на новоизградените мрежи растат. Реконструирането на водоснабдителните и канализационни мрежи е от съществено значение за намаляване загубите на В и К, причинени от аварии.

10. Качество на въздуха (базови показатели)

В доклад на РЗИ (януари 2013 г.) са формулирани следните изводи за качеството на атмосферния въздух:

– Основен замърсител на атмосферния въздух е общият суспендиран прах, респ. фини прахови частици (ФПЧ10), което създава реален риск от завишаване на белодробната заболеваемост.

– Концентрациите на общ суспендиран прах показват пространствена динамика. Те са по-високи в централната градска част, което се свързва с масовото строителство и с по-голямата гъстота на застрояването, възпрепятстваща естествената аерация на селищната среда. Значение за вторичното запрашаване на въздуха има и интензивното движение на автомобилния трафик.

– Средноденонощните концентрации на общ суспендиран прах в пункт "Скобелев" превишават тези в пункт "Байкал".

– Като основни източници на замърсяване се очертават ТЕЦ "Изток" и автомобилния транспорт, не на последно място и увеличения в последните години брой новостроящи и реконструиращи се сгради.

С цел подобряване качеството на атмосферния въздух и намаляване на вредното въздействие на атмосферното замърсяване върху здравето на населението са направени следните **препоръки:**

– Да се изградят изолационни растителни пояси от едроразмерна и храстова растителност, способна да адсорбира аерозолите от въздуха по булевардите и улиците с интензивен транспортен трафик.

– Да продължи да се ползва системата за мокро метене на улиците с интензивен транспортен трафик.

– Правилно да се организира и регулира уличното движение.

– Да се насърчават озеленителните и залесителни мероприятия.

– Да се осъществява контрол при изпълнение на основни и текущи ремонти, при реконструкции на уличната мрежа, за своевременно измиване на транспортната техника при напускане на обекта.

– Да се задължават инвеститорите за измиване на трасетата, по които се движи строителната техника от/до обекта.

– Пътната настилка да се поддържа в добро състояние.

– За по-добро вентилиране на пътните артерии, в гр. Русе да се развива нискоетажно строителство по протежението им.

През 2012 година се отчита добро състояние на компонентите на околната среда. Независимо от провеждания ефективен превантивен, текущ и последващ контрол все още се отчитат негативи по отношение чистотата на атмосферния въздух и водите, реализацията на проекти и изграждане на инфраструктурни обекти.

Данните, постъпващи от автоматичните системи за контрол качеството на атмосферния въздух в реално време за гр. Русе и гр. Силистра, не показват съществена промяна в състоянието на атмосферния въздух, в сравнение с това през 2011 г. Трайно ниски остават нивата на основните следени замърсители - серни и азотни оксиди, въглероден оксид, бензен и озон.

През 2012 г. са констатирани превишения по показател $ФПЧ_{10}$за гр.Русе - 94 бр. Броят на регистрираните превишения по показател $ФПЧ_{10}$ за 2012 г. е по-малък, спрямо този за 2011 г. с 22% и за гр.Силистра с 33%.

11. Отпадъци, депонирани на Регионално депо – Русе.

Таблица 11.1. Отпадъци депонирани на Регионално депо – Русе, хил. т

	2007 г.	**2008 г.**	**2009 г.**	**2010 г.**	**2011 г.**	**2012 г.**	**2013 г.**
Депа – общо	32	34	28	3	3	3	3
Събрани на депаотпадъци хил. т.	287	156	151	131	143	89	106
В т.ч депонирани	77	94	104	106	107	89	106
Обслужвани населени места	76	80	83	83	83	83	83
Дял на обслужваните нас. места	98,9	99,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Източник РИОСВ Русе. От 2004 г. се събира информация за общо приетите отпадъци на депата (включват количествата битови, строителни и други отпадъци).

В последните години всички събрани отпадъци са депонирани на регионално депо Русе, сответно 89 и 106 тона. Осигурено е 100 % обслужване на населението от системите за сметосъбиране.

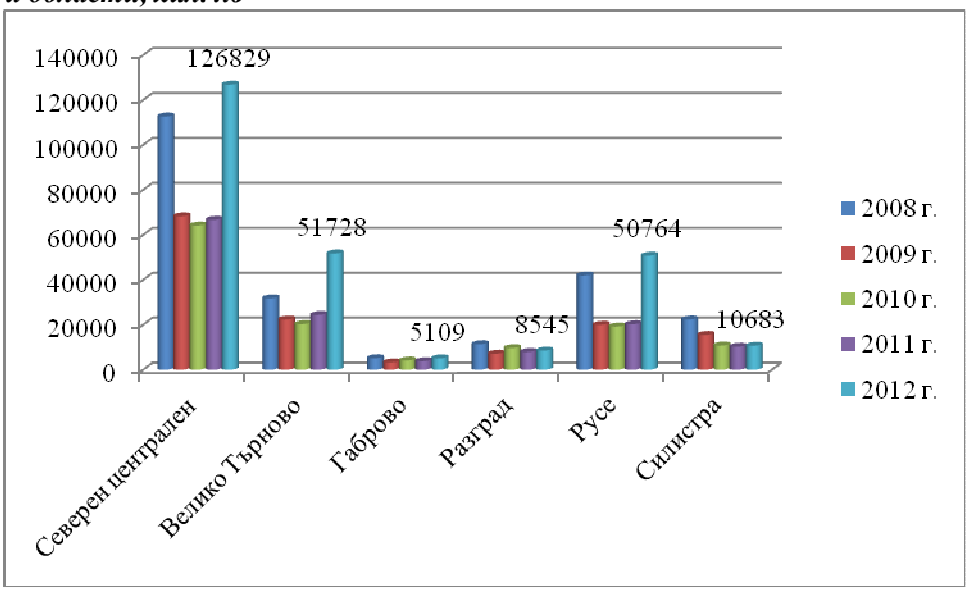
12. Разходи за опазване и възстановяване на околната среда, х.лв

Табл. 11.1. Наличност на дълготрайните материални активи с екологично предназначение (ДМА-ЕП) към края на годината по статистически зони, райони и области (по отчетна стойност в края на годината), хил. лв

	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Северен централен	112665	68271	64137	66708	126829
Велико Търново	31754	22353	20320	24453	51728
Габрово	5144	3266	4146	3818	5109
Разград	11406	7128	9670	7936	8545
Русе	41979	19995	19210	20232	50764
Силистра	22382	15529	10791	10269	10683

Източник: НСИ

Графика 12.1. Наличност на ДМА-ЕП към края на годината по статистически зони, райони и области, хил. лв

ДМА-ЕП на областите ВТърново и Русе са основната част от ДМА-ЕП на СЦР. В област Русе те възлизат на 50764 хил. лв, с което се нареждаме на второ място след област ВТърново – 51728хил.лв.

13. Инвестиции в изграждане и основен ремонт на пътища

Табл. 13.1. Изразходвани средства за изграждане и основен ремонт на пътища от републиканската пътна мрежа в област Русе, хил. лв.

Година	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.	2013 г.

Изразходвани средства, хил. лв	4132	1407	1546	3046	2162	13315	11355

Източник: Областно пътно управление Русе

Фиг. 13.1. Изразходвани средства за изграждане и основен ремонт на пътища от републиканската пътна мрежа в област Русе, хил. лв.

Базирайки се на предоставената информация се налага изводът, че напредъкът по изграждане и основен ремонт на пътищата в област Русе от републиканската пътна мрежа е положителен т.к. изразходваните за това средства бележат съществен ръст през 2012 г., когато достигат до над 13 300 хил. лв., а през 2013 г., макар и по-малко от тези през 2012 г. те достигат до 11 355 хил. лв.

Предложение за оценка напредъка по изпълнение на АДИОСР 2010-2013 г. по индикатори.

№	Индик.	Напр.	Описание
1.	БВП и БДС	Положителен	Областта е във 2 група от 5 възможни с 8291 лв/човек
2.	БДС	Положителен	Водещо място имат услугите, следвани от индустрията, всички компоненти на БДС нарастват
3.	Р-ди ДМА и ПДМА	Положителен	Съотношението ПДМА/ РДМА регистрира положителни тенденции и през 2012 достига 94 %, а за услугите 104 %
4	ПЧИ	Положителен	Преодоляна е негативната тенденция през 2010 и през 2012 г. ПЧИ достигат 347,3 млн. евро
5.	Нощувки	Положителен	Реализираните нощувки, в т.ч от чужденци нарастват като през 2012 г. достигат 148 хил. бр., а приходите 6,602 млн. лв. В общ. Боров, Ветово, Две могили и Ценово не са реализирани нощувки.
6.	Наети лица	Ограничен	Броят на наетите лица спада, но е преодоляна засилената негативна тенденция и сме във втора (от пет) група на нац. ниво..
7.	СГРЗ	Положителен	СГРЗ нараства до 7155 х.лв., над СГРЗ за СЦР сме и на втора позиция след област Габрово – 7399 лв.
8.	Безработица	Ограничен	Безработицата бележи увеличение, но е по-ниска от тази на СЦР, на второ място сме в СЦР след Габрово и във втора (от пет) група на нац. ниво.
9.	ВиК	Положителен	Стойностите на реконструираната водопроводна мрежа нарастват и през 2013 г. са близо 21 км.

10.	Въздух	Положителен	Само по отношение на ФПЧ има регистрирано превишаване на допустимата стойност.Предписани са и предприети мерки . ремонт на основни пътни артерии, водно миене на улици и др.
11.	Регионално депо-Русе	Положителен	Всички събрани отпадъци (2012 и 2013 г.) са депонирани на регионално депо Русе, съответно 89 и 106 тона. Осигурено е 100 % обслужване на населението от системите за сметосъбиране.
12.	ООС	Положителен	ДМА-ЕП на областите ВТърново и Русе са основната част от ДМА-ЕП на СЦР. В област Русе те възлизат на 50764 хил.лв, с което се нареждаме на второ място след област ВТърново – 51728хил.лв.
13.	Изграждане и основен ремонт на пътищата в област Русе от РПМ	Положителен	Изразходваните за изграждане и основен ремонт на пътищата в област Русе от РПМ средства бележат положителен скок и от близо 4 млн. лв. през 2007 г. достигат до над 13 млн. лв. през 2012 г.

След изследване на Фондация „Институт за пазарна икономика” (ИПИ) са идентифицирани осем типа регионални профили, като област Русе попада в групата с добро социално-икономическо състояние заедно с Благоевград, Бургас, Варна и Пловдив.

Карта 5: Типове регионални профили

Източник: Фондация ИПИ, „Регионални профили 2012“

В текста по-горе е предложено напредъкът по 11 от 13 индикатора да се оцени като положителен.В изследването на Фондация „Институт за пазарна икономика” област Русе е

поставена в групата с добро социално-икономическо състояние заедно с Благоевград, Бургас, Варна и Пловдив.

На тази база, предлагам на Областния съвет за развитие на област Русе да даде положителна оценка на напредъка през 2013 г. по реализиране на АДИОСР 2010 – 2013 г.

Гр. Русе, 25.10.2014 г.
Изготвил:
П.Попова
Н-к на отдел АКРР